

2

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на гражданска колегия в закрито заседание на 18 юни 2002 година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БЛАГОВЕСТ ПУНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛИ
НА ОТДЕЛЕНИЯ : АНИ АДЖЕМОВА
МИЛЕНА ЖАБИНСКА
ТАНЯ МИТОВА
ДОБРИЛА ВАСИЛЕВА
КИНА ЧУТУРКОВА

ЧЛЕНОВЕ:

КРЪСТЮ ЯНАЧКОВ	ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА
ЖАНЕТА НАЙДЕНОВА	ТЕОДОРА НИНОВА
ЙОРДАНКА ДАНОВА	СТОИЛ СОТИРОВ
ЛЮБКА ИЛИЕВА	ТАТЯНА ВЪРБАНОВА
НИКОЛА ХИТРОВ	МАРГАРИТА СОКОЛОВА
РОСИЦА КОВАЧЕВА	ЦЕНКА ГЕОРГИЕВА
КРАСИМИРА ХАРИЗАНОВА	БОРИСЛАВ БЕЛАЗЕЛКОВ
ЛИДИЯ ИВАНОВА	ДАРИЯ ПРОДАНОВА
ЖАНИН СИЛДАРЕВА	АНИ САРАЛИЕВА
КАПКА ЮСТИНИЯНОВА	СВЕТЛА ЦАЧЕВА
ЕЛСА ТАШЕВА	СТОЙЧО ПЕЙЧЕВ
МАРИЯ ЛОГОФЕТОВА	ЛЮБКА БОГДАНОВА
МАРИО БОБАТИНОВ	РАДОСТИНА КАРАКОЛЕВА
ВАНЯ АЛЕКСИЕВА	ВЕСКА РАЙЧЕВА
ТОДОР ДОМУЗЧИЕВ	МАРИЯ СЛАВЧЕВА
СИМЕОН ЧАНАЧЕВ	ПЛАМЕН СТОЕВ
НИКОЛАЙ ЦВЕТКОВ	ТАНЯ РАЙКОВСКА
НАДЕЖДА ЗЕКОВА	КОСТАДИНКА АРСОВА
НАДЯ ЗЯПКОВА	ЕЛЕОНОРА ЧАНАЧЕВА
БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА	ЗЛАТКА РУСЕВА

по предложение на председателя на Гражданска колегия Благовест
Пунев депозира следното

И С К А Н Е :

За установяване противоконституционност на Закона за изменение и допълнение Закона за международния търговски арбитраж /ДВ,бр.46/2002 г./, поради противоречие с чл.8, чл.56, чл.117, ал.2, чл.119, ал.1, чл.122, ал.1 и чл.124 от Конституцията на Република България.

Уважаеми конституционни съдии,

Върховният касационен съд, Общо събрание на гражданска колегия, намира, че Законът за изменение и допълнение на Закона за международния търговски арбитраж /ЗИДЗМТА/.- ДВ,бр.46/2002 г. - противоречи на чл.8, чл.56, чл.117, ал.2, чл.119, ал.1, чл.122, ал.1 и чл.124 от Конституцията на Република България.

На основание чл.150, ал.1 от Конституцията на Република България, Върховният касационен съд, Общо събрание на гражданска колегия, внася в Конституционния съд на Република България искане за обявяване противоконституционността на Закона за изменение и допълнение закона за международния търговски арбитраж.

С параграф 1 от ЗИДЗМТА, който измени чл.47 от закона, подсъдността на иска за отмяна на арбитражно решение на основанията в т.1 - т.6 от текста се променя от Софийския градски съд /СГС/ на Върховния касационен съд /ВКС/, който става първа и единствена инстанция, компетентна да го разгледа. С това отпадна и инстанционността, включваща три инстанции като съдопроизводствен

4

ред за разглеждане на тази категория спорове. С параграф 2 в чл.48 от ЗМТА се направи изменение като алинея 2 се измени в смисъл, че спиране на изпълнението на арбитражно решение като обезпечителна мярка се допуска само от ВКС срещу представяне на обезпечение в размер на интереса от отмяната на арбитражното решение и се създаде нова алинея 3, според която размерът на държавната такса за разглеждане на иски по реда на чл.47 от закона се определя в съответствие с чл.54 и чл.55 от ГПК.

С параграф 3 на Преходната разпоредба на ЗИДЗМТА се предвиди чл.47 и чл.48 в променената им редакция да се прилагат и за заварените производства по отмяна на арбитражни решения като СГС в двуседмичен срок прекратява производствата пред него, отменя наложените обезпечителни мерки и изпраща делата на ВКС, като само заварените производства, по които има постановени решения, продължават по досегашния ред.

Разпоредбата на параграф 1 е противоконституционна, защото противоречи на чл.56, чл.119, ал.1, чл.122, ал.1 и чл.124 от Конституцията на Република България. С разпоредбата на чл.119, ал.1 ГПК се предвижда, че правораздаването се осъществява от ВКС, т.е. от съд, действащ като касационна инстанция. Макар, че правомощията му се определят с процесуалния закон и те могат да бъдат с различно съдържание по определение касационната инстанция е контролноотменителен съд, който дори и когато в определени хипотези решава спорове по същество, упражнява това свое правомощие след изпълнение на функцията си на проверяващ законосъобразността на обжалваното пред него решение съд. С изменението на чл.47 ЗМТА отреждането на родовата подсъдност на спорите, уредени в този текст, на ВКС като първа инстанция е в противоречие както на това структурно и функционално положение на касационната инстанция, така и на инстанционността на процеса и свързаните с нея гаранции за правото на защита на гражданите и юридическите лица - чл.56 във връзка с чл.122, ал.1 от Конституцията. Инстанционността обезпечава не само интереса на страните от постановяване на правилни и законосъобразни съдебни актове, но и интереса на държавата от единство на правоприлагането и унифициране на съдебната практика по приложение на материалния и процесуалния закон. При положение, че ВКС ще разглежда спорите по чл.47 ЗМТА едноинстанционно и ще решава дела по същество като обсъжда и фактически, а не само правни въпроси, както е при касационната проверка, заинтересованата страна ще бъде лишена от право на защита по реда на обжалването в

друг стадий на процеса, а ВКС, който няма да упражнява правораздавателен контрол, не би могъл да обезпечи единството на собствената си практика като гаранция за сигурността и предвидимостта при правоприлагането, които визира чл.124 от Конституцията на Р България.

Разпоредбата на параграф 3, ал.1 от Преходната разпоредба на ЗИДЗМТА е противоконституционна защото противоречи на чл.8 и чл.117, ал.2, както и на чл.56 във връзка с чл.122, ал.1 от Конституцията на Р България. С разпоредбата на параграф 3, ал.1 законодателната власт разпорежда на съдебната, след като прекрати висящите производства по чл.47 ЗМТА и ги изпрати по подсъдност на ВКС, да отмени наложените обезпечителни мерки, т.е. чрез законодателен акт на Народното събрание се предписва на съдебен орган да отмени свои актове - определения за допускане на обезпечения на искиове по чл.47 ЗМТА, с което се нарушават принципът за разделение на властите и принципът за независимост на съдебната власт - чл.8 и чл.117, ал.2 от Конституцията на Р България.

Обезпечителната защита е самостоятелна форма на защита на субективни граждански права, която цели да осигури осъществяване на последиците от исковата защита - реализацията на неоснователно отричаното материално право или да осуети да се реализира неоснователно претендираното право. С отпадане на обезпеченията по един процес, който е запазил висящността си, макар и пред друг съд - ВКС, а не пред първоначално сезирания - СГС, се създава опасност за постигане целите на исковата защита чрез настъпване на промени в резултат на действията на ответника, които биха попречили на осъществяването им. С това се нарушава правото на защита на заинтересованата страна, предвидено в чл.56 и чл.122, ал.1 от Конституцията на Р България в една от неговите проявни форми на обезпечителна защита. Останалите разпоредби от закона - на параграф 2 и параграф 3, ал.2 като обусловени от атакуваните за противоконституционност при основателност на искането, установяването ѝ следва да обхване и тях, поради което искането по чл.150, ал.1 от Конституцията на Р България се отнася до целия ЗИДЗМТА.

Изложеното мотивира Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на гражданска колегия да заяви

ИСКАНЕ:

Да бъде установена противоконституционността на Закона за изменение и допълнение на Закона за международния търговски арбитраж поради противоречие с чл.8,чл.56,чл.117,ал.2,чл.119,ал.1,чл.122,ал.1 и чл.124 от Конституцията на Р България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:Благовест Пунев.....

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

НА ОТДЕЛЕНИЯ:Ани Аджемова.....

Милена Жабинска.....

Таня Митова.....

Добрила Василева.....

Кина Чутуркова.....

ЧЛЕНОВЕ:

Кръстю Яначков.....

Жанета Найденова.....

Йорданка Данова.....

Любка Илиева.....

Никола Хитров.....

Росица Ковачева.....

Красимира Харизанова.....

Лидия Иванова.....

Жанин Силдарева.....

Капка Юстиниянова.....

Елса Ташева.....

Мария Логофетова.....

Марио Бобатинов.....

Ваня Алексиева.....

Тодор Домузчиев.....

Симеон Чаначев.....

Николай Цветков.....

Надежда Закова.....

Надя Зяпкива.....

Бранислава Павлова.....

Емануела Балевска.....

Теодора Нинова.....

Стоил Сотиров.....

Татяна Върбанова.....

Маргарита Соколова.....

Ценка Георгиева.....

Борислав Белазелков.....

Дария Проданова.....

Ани Саралиева.....

Светла Цачева.....

Стойчо Пейчев.....

Любка Богданова.....

Радостина Караколева.....

Веска Райчева.....

Мария Славчева.....

Пламен Стоев.....

Таня Райковска.....

Костадинка Арсова.....

Елеонора Чаначева.....

Златка Русева.....